

مقایسه اضطراب در دانشجویان با و بدون نشانگان ضربه عشق شهر بندرعباس

فیروزه صداقت^۱، دکتر امین رفیعی پور^{۲*}، دکتر عبدالوهاب سماوی^۳

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه روانشناسی بالینی، واحد بندرعباس، دانشگاه آزاد اسلامی، بندر عباس، ایران.
۲. استادیار، دکترای روانشناسی سلامت، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران. (نویسنده مسئول)
۳. استادیار، گروه روانشناسی، دانشگاه هرمزگان، بندر عباس، ایران.

مجله پیشرفت های نوین در علوم رفتاری، دوره اول، شماره چهارم، بهمن ماه ۱۳۹۵، صفحات ۲۹-۲۳

چکیده

هدف از این پژوهش، مقایسه اضطراب در دانشجویان با و بدون نشانگان ضربه عشق در شهر بندرعباس بود. این پژوهش از نظر هدف، از نوع کاربردی و از منظر گردآوری داده، روشی علی - مقایسه ای بود. جامعه آماری شامل دانشجویان با و بدون نشانگان ضربه عشق در دانشجویان علمی کاربردی بهزیستی و تامین اجتماعی در شهر بندرعباس در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ بود. ابزارهای مورد استفاده در این پژوهش شامل پرسشنامه اضطراب بک و پرسشنامه ضربه عشق راس بود. نتایج این پژوهش با استفاده از نرم افزار ۲۰-SPSS مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نشان داد که بین اضطراب در دانشجویان با و بدون نشانگان ضربه عشق رابطه معنی دار وجود دارد.

کلید واژه ها: اضطراب، نشانگان ضربه عشق، دانشجویان

مجله پیشرفت های نوین در علوم رفتاری، دوره اول، شماره چهارم، بهمن ماه ۱۳۹۵

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی
روانشناسی

مقدمه

نشانگان ضربه‌ی عشق به عنوان رویدادی همراه با استرس شدید و تا اندازه‌ای آسیب‌زا^۱ تجربه می‌شود. رویداد ضربه‌ی عشق استرس را برمی‌انگیزد و در فرد احساس ناتوانی در کنترل و پیشگیری از رویدادها را ایجاد می‌کند. رویدادهایی که در ایجاد نشانگان ضربه‌ی عشق سهیم هستند را می‌توان به ضربه‌ی نوع یک و دو تقسیم کرد. در ضربه‌ی نوع یک، رویدادها غیرمنتظره و ناگهانی هستند و فرد به طور کامل احساس مغلوب شدن می‌کند. در ضربه‌ی نوع دو، رویدادها ماهیتی مزمن و تکرار شونده دارند و بطور مداوم انتظارات مطلوب فرد از رابطه در هم ریخته می‌شود. برای مثال در ضربه‌ی نوع دو، فرد ممکن است با خیانت‌های مکرر شریک خود مواجه شود. نشانگان ضربه‌ی عشق می‌تواند در هر دو بافت رخ دهد. افراد ممکن است درک نکنند که چرا رویداد ضربه‌ی عشق خاصی برای بعضی افراد می‌تواند آسیب‌زا تجربه شود. این رویداد، تجربه‌ای ذهنی و ویژه شخص^۲ است. وقتی ما فرد را برای نشانگان ضربه‌ی عشق ارزیابی می‌کنیم، ارزیابی معنای رویداد ضربه‌ی عشق و پیامدهای ذهنی (روانشناختی و هیجانی) و عینی (عملکرد تحصیلی و حرفه‌ای) آن ضروری می‌باشد (راس، ۱۹۹۹)

مهمترین مفهومی که غالباً با نشانگان ضربه عشق ارتباط دارد، مفهوم اضطراب است لذا طرح مفهوم اضطراب در پژوهش حاضر ضروری به نظر می‌رسد. اختلالات اضطرابی از جمله شایع‌ترین اختلالات روانپزشکی می‌باشند. اضطراب را در واقع همه انسان‌ها تجربه می‌کنند. اضطراب یک احساس منتشر، بسیار بسیار ناخوشایند و اغلب مبهم دلواپسی است که غالباً با علائم دستگاه خودکار مثل تنگی نفس، تپش قلب، تعریق، سردرد، ناراحتی مختصر معده و بی‌قراری همراه می‌گردد. احساس اضطراب دو جز دارد: آگاهی از احساس‌های فیزیولوژیک مثل تعریق و تپش قلب و آگاهی از وجود عصبانیت و ترس. مجموع علائمی که هنگام اضطراب وجود دارد در افراد مختلف متفاوت است. اضطراب با ترس متفاوت است. ترس واکنش به تهدیدی معلوم، خارجی و از نظر منشأ بدون تعارض است در حالی که اضطراب واکنش در مقابل خطری نامعلوم، درونی، مبهم و از نظر منشأ همراه با تعارض است. البته در حال حاضر درمان‌های قابل وصول برای اختلالات اضطرابی از موثرترین درمان‌ها می‌باشند (کاپلان و سادوک، ۱۳۸۳). طبق مفاهیم شناختی الگوهای تفکر اشتباهی، مسخ شده و ویرانگر با رفتارهای غیر انطباقی و اختلالات هیجانی همراه است. بیماران اضطرابی میزان خطر و احتمال آسیب دیدن را در یک موقعیت خاص بیش از حد تخمین زده و توانایی خود را برای کنار آمدن با تهدیدهای ادراک شده بیش از حد کم ارزیابی می‌کنند. ایس با اظهار این نظر علل اولیه آشفتگی آدمی "باورهای غیرمنطقی" هستند، نظریه شناختی را گسترش داد. باورهای غیر منطقی به عنوان باورهایی تعریف می‌شوند که در مسیر دستیابی به هدف‌ها مانع ایجاد می‌کنند. چنین باورهایی مطلقند و به شکل‌هایی چون "مجبورم"، "باید" و "حتماً" بیان می‌گردند. معیارها و هدف‌های محال، مبنا قرار می‌گیرند و موانعی را در جهت کنش موفقیت‌آمیز ایجاد می‌کنند (تروورجی، ۱۳۸۰). در امانی و همکاران در پژوهش خود که به منظور بررسی اثر بخشی معنا درمانی به شیوه گروهی بر تاب‌آوری و احساس تنهایی

^۱- traumatic

^۲- idiosyncratic

دختران دانشجو دارای نشانگان ضربه عشق انجام شد نشان دادند که معنا درمانی به شیوه گروهی می تواند به عنوان درمان موثری در کاهش احساس تنهایی و نشانگان ضربه عشق دانشجویان به کار برده شود. این درمان در افزایش تاب آوری نیز سودمند است.

فرضیه تحقیق

بین اضطراب دانشجویان با و بدون نشانگان ضربه عشق تفاوت معناداری وجود دارد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر، از نوع علی - مقایسه‌ای (علی پس از وقوع) است. در تحقیق حاضر، محقق به مقایسه اضطراب در دانشجویان با و بدون نشانگان ضربه عشق در شهرستان بندرعباس می‌پردازد. جامعه آماری این پژوهش به روش نمونه گیری تصادفی از بین دانشجویان دانشگاه علمی کاربردی بهزیستی و تامین اجتماعی شهرستان بندرعباس تعیین شد. نمونه مورد بررسی شامل ۱۰۰ دانشجو (۵۰ مورد دارای نشانگان ضربه عشق و ۵۰ مورد عدم نشانگان ضربه عشق) می باشد. از آنجائیکه روش نمونه گیری به صورت تصادفی بوده پس از توزیع پرسشنامه ضربه عشق بین ۲۰۰ دانشجو، ۱۰۰ مورد را به عنوان نمونه انتخاب شدند. شیوه اجرا، به صورت انفرادی و محل اجرا، دانشگاه علمی کاربردی بهزیستی و تامین اجتماعی هرمزگان در نظر گرفته شده است. به دلیل استفاده از شیوه پرسشنامه در جمع آوری اطلاعات، سعی بر آن شد که تا با بیان ضرورت و اهمیت همکاری صادقانه، اطلاعات شفاف و واقعی از وضعیت موجود بدست آید.

پرسشنامه اضطراب بک

این پرسشنامه یک مقیاس ۲۱ ماده ای برای اندازه گیری شدت اضطراب است. هر سوال در یک طیف ۴ بخشی از ۰ تا ۳ نمره گذاری می شود. هر یک از ماده های آن، یک از علائم شایع اضطراب ذهنی، بدنی و هراس را توصیف می کند. ضریب همسانی درونی آن ۰/۹۲، اعتبار آن با روش باز آزمایی ۰/۷۵ و همبستگی ماده ای آن از ۰/۳۰ تا ۰/۷۶ متغیر است. پنج نوع روایی محتوای همزمان، سازه، تشخیصی و عاملی برای این آزمون، همگی نشان دهنده کارایی بالای آن در سنجش اضطراب می باشد. در ایران ضریب اعتبار آن با روش باز آزمایی بین ۰/۸۰ تا ۰/۸۳ / و آلفای رونیباخ آن ۰/۹۲ گزارش شده است (آشتیانی و داستانی ۱۳۸۸).

پرسشنامه ضربه عشق

مقیاسی است که راس (۱۹۹۹) برای سنجش شدت ضربه عشق تهیه کرده و از ۱۰ ماده ۴ گزینه ای تشکیل شده است. این پرسشنامه یک ارزیابی کلی از میزان آشفتگی جسمی، هیجانی، شناختی و رفتاری فراهم می کند. نقطه برش این پرسشنامه ۲۰ در نظر گرفته می شود. ضریب همسانی درونی (ضریب آلفا) این پرسشنامه ۰/۸۱ و ضریب اعتبار آن در ایران با روش باز آزمایی با فاصله یک هفته ۰/۸۳ به دست آمده است. (دهقانی، ۱۳۸۹).

یافته ها

یافته‌های این پژوهش شامل شاخص های آماری مانند میانگین و انحراف معیار نمره ها می باشد که برای متغیر مورد مطالعه در این پژوهش شامل اضطراب در دو گروه با و بدون نشانگان ضربه عشق در جداول ۱ و ۲ نشان داده شده است:

جدول ۱. میانگین، انحراف معیار میانگین نمره‌های دو گروه با نشانه ضربه عشق در متغیر اضطراب

افراد دارای نشانه ضربه عشق				متغیرها
میانگین	انحراف معیار	حداقل	حداکثر	
۱۴/۹۰	۱۱/۴۴	۰	۴۵	اضطراب

همان طوری که در جدول ۱-۴ مشاهده می شود میانگین و انحراف معیار در مورد افراد دارای نشانه ضربه عشق، در متغیر اضطراب ۱۴/۹۰، ۱۱/۴۴ می‌باشد.

جدول ۲. میانگین، انحراف معیار میانگین نمره‌های دو گروه بدون نشانه ضربه عشق در متغیر اضطراب

افراد بدون ضربه عشق				متغیرها
میانگین	انحراف معیار	حداقل	حداکثر	
۱۰/۶۳	۴/۳۳	۰	۴۰	اضطراب

همان طوری که در جدول ۲ مشاهده می شود میانگین و انحراف معیار در مورد افراد بدون نشانه ضربه عشق، در متغیر اضطراب ۱۰/۶۳، ۴/۳۳ می‌باشد.

یافته‌های مربوط به فرضیه پژوهش

❖ بین افراد دارای نشانه ضربه عشق و بدون ضربه عشق از لحاظ اضطراب تفاوت وجود دارد.

در آزمون فرضیه های فوق از تحلیل واریانس چند متغیری استفاده شد. پیش از انجام تحلیل، ابتدا داده ها از نظر همگنی واریانس مورد بررسی قرار گرفت.

در جدول ۳ نتایج مربوط به همگنی واریانس های لوین در دو گروه با و بدون ضربه عشق در متغیر اضطراب، ارائه شده است:

جدول ۳. آزمون همگنی واریانس های لوین در دو گروه با و بدون نشانه های ضربه عشق در متغیر اضطراب

متغیر	F	Df1	Df2	سطح معنی داری
اضطراب	۰/۵۶	۱	۹۸	۰/۴۵

همان گونه که در جدول ۳ مشاهده می شود، نتایج آزمون همگنی واریانس های دو گروه (آزمون لوین) معنی دار می باشد.

جدول ۴. نتایج تحلیل واریانس یکراهه در متن مانوا روی میانگین نمره های دو گروه با و بدون نشانه های ضربه عشق در متغیر اضطراب

متغیر	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین	F	سطح معنی داری
	مجذورات				
اضطراب	۲۳/۴۰	۱	۲۳/۴۰	۶/۱۱۲	۰/۰۱

مندرجات جدول ۴ نشان می دهد که مقدار F مشاهده شده بین دو گروه با و بدون نشانه ضربه عشق برای متغیر اضطراب معنادار است؛ بنابراین، فرضیه پژوهش تأیید شد.

بحث و نتیجه گیری

هدف از این پژوهش مقایسه اضطراب در دانشجویان با نشانگان ضربه عشق و بدون نشانگان ضربه عشق می باشد. این یافته با پژوهش های ریک (۱۹۷۲) همسو است. نتایج نشان داد که بین اضطراب در دو گروه دانشجویان با نشانگان ضربه عشق و بدون نشانگان ضربه عشق تفاوت وجود دارد. اضطراب یک احساس منتشر، بسیار ناخوشایند و اغلب مبهم دلواپسی است که غالباً با علائم دستگاه خودکار مثل تنگی نفس، تپش قلب، تعریق، سردرد، ناراحتی مختصر معده و بی قراری همراه می گردد. احساس اضطراب دو جز دارد: آگاهی از احساس های فیزیولوژیک مثل تعریق و تپش قلب و آگاهی از وجود عصبانیت و ترس. به عقیده ریک (۱۹۷۲) زمانی که افراد در حالت روحی نشانگان ضربه عشق هستند، عزت نفس آنان کاهش پیدا کرده، ترسیده و مضطرب اند و زندگی آنها سخت و در شرایطی پریشان کننده است و نتیجه عدم وصال در این افراد احساس شکست است نه ناراحتی نرمال و زودگذر. همچنین تحقیقات متعددی بیان کننده این مطلب اند که این افراد زمانی که تحت شرایط اضطراب و استرس قرار دارند به طور خاص گرایش زیادی به جذب شدن به روابط رماتیک دارند. در پایان با توجه به این که پژوهش حاضر بر روی

نمونه و جامعه‌ای خاص (دانشگاه) انجام گرفته است، پیشنهاد می‌شود که پژوهش مشابهی در جامعه‌های دیگر تکرار شود. همچنین با توجه به اینکه دوران دانشگاه همزمان با سن ازدواج می‌باشد و ارتباط دختر و پسر در این زمان با توجه به نیاز آن‌ها روبه افزایش است لذا پیشنهاد می‌شود که بیشتر به شکست عاطفی و امر ارتباط دختر و پسر پرداخته شود. پیشنهاد می‌شود که دانشگاهها به عنوان نهاد دولتی که به صورت مستمر با این دسته از قشر ارتباط مستقیم دارد، می‌تواند با برگزاری کلاس‌های آموزشی خانواده و ارائه راهکارهای مناسب مشاوره‌ای بهبود کیفیت زندگی این قبیل دانشجویان مفید واقع شود.

- منابع بوالهروی، جعفر؛ نظیری، قاسم؛ زمانیان، سکینه (۱۳۹۱). اثربخشی رویکرد گروه درمانی معنوی بر کاهش میزان افسردگی، اضطراب و استرس در زنان مبتلا به سرطان سینه، فصلنامه علمی- پژوهشی جامعه‌شناسی زنان، سال سوم، شماره ۱ اول.
- ترور، جی (۱۳۸۱). فشار روانی، اضطراب و راه‌های مقابله با آن. ترجمه عباس بخشی پور رودسری و حسن صبوری مقدم مشهد، انتشارات آستان قدس رضوی (شرکت به نشر).
- دهقانی، محمود (۱۳۸۹). بررسی اثر بخشی روان درمانی کوتاه مدت تعدیل کننده اضطراب بر نشانگان ضربه عشق، پایان نامه دکترای روانشناسی بالینی دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی.
- سادوک و سادوک (۲۰۰۲). مختصر روانپزشکی در علوم انسانی و روانپزشکی، پورفخاری، شهراب تهران
- سادوک، بنجامین جیمز، چکیده روان پزشکی بالینی، ترجمه ی مهدی قراچه داغی، تهران، نشر قطره، ۱۳۸۲
- سادوک، بنجامین جیمز، سادوک، ویرجینا آلکوت، (۲۰۰۲). خلاصه روانپزشکی در علوم رفتاری و روانپزشکی، نصرت الله پورافکاری، شهراب تهران، جلد ۱.
- صفایی مقدم، صفا (۱۳۹۴). بررسی نقش تعدیل گر سبک‌های دلبستگی نایمن در رابطه سازگاری معنوی و زوال تقدس با پریشانی روانی و رشد معنوی در دانشجویان پسر دارای تجربه شکست عاطفی دانشگاه‌های شهر اهواز، پایان نامه کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه شهید چمران اهواز
- فتحی آشتیانی، علی، داستانی، محبوبه (۱۳۸۸). آزمونهای شناختی، ارزشیابی شخصیت و سلامت روان، انتشارات بعثت، تهران، چاپ اول

- Reik, T. (1972). A psychologist looks at love. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Rosse RB. the love trauma syndrome ; free yourself from the pain of a broken . perseus publishing , a member of the perseus Books Group; 1999.

